

PRIRUČNIK ZA PISMENU IZRADU PRESUDA U PARNIČNIM POSTUPCIMA

OPĆINSKI SUD U SARAJEVU

1. Korak - Uvod

	Radnja	Komentar
1)	Presuda se sastoji od 4 sljedeća stava: (1) Uvod (2) Izreka (3) Obrazloženje (4) Pouka o pravnom lijeku	Nije potrebno navoditi podnaslove koji ukazuju na njihov sadržaj
2)	Provjeriti da li su ispravno navedeni identifikacioni podaci sa glavnog ročišta.	
3)	Potrebno je navesti sljedeće podatke u 1. stavu - Uvod: - Naziv suda - Ime i prezime sudije - Ime i prezime i prebivalište, odnosno boravište stranaka - Imena njihovih zastupnika i punomoćnika - Kratka oznaka predmeta spora - Vrijednost spora - Datum glavne rasprave - Naznaku stranaka, njihovih zastupnika i punomoćnika koji su toj raspravi prisustvovali - Datum donošenja presude	

2. Korak - Izreka

2. Korak - Izreka		
1)	Navesti odluku o svim zahtjevima iz tužbe i protivtužbe	Preporučuje se da se 2. Korak preduzme tek nakon potpuno završenog 3. Koraka
2)	Navesti potpuno jasnu i konkretnu odluku po svakom tužbenom i protivtužbenom zahtjevu koji su prethodno navedeni.	
3)	Navesti rok za dobrovoljno ispunjenje obaveze.	
4)	Provjeriti dosljednost sa sadržajem 3. Koraka, dva puta provjeriti da li su sve gore navedene stavke potpuno i jasno navedene.	

3. Korak - Obrazloženje

Označavanje navoda i zahtjeva iz tužbe

1.)	<p>Navesti sažetak navoda koje je tužitelj iznio u tužbi i tokom postupka, razdvajajući ih na činjenične i pravne razloge i zahtjeve iz tužbe sa jasnim i preciznim opisom.</p> <ul style="list-style-type: none">- sažetak svih relevantnih činjenica- pravni stav tužitelja- istaknuti zahtjevi	<p>Relevantne su one činjenice koje proizvode određene posljedice u pogledu zahtjeva stranaka u skladu sa odredbama materijalnog prava.</p> <p>Pravni stav tužitelja nije obavezujući.</p> <p>Ako su se navodi i zahtjevi mijenjali u toku postupka, potrebno je navesti samo posljednju verziju.</p> <p>Svi zahtjevi trebaju biti opisani precizno i jasno, tako da se njihova osnovanost može provjeriti bez ikakvih poteškoća.</p> <p>Ako je potrebno da se osigura jasnoća tužbenog zahtjeva, kao i izreke presude, dozvoljeno je preformulisati tužbeni zahtjev, pod uslovom da se time ne mijenja njegovo značenje i suština.</p>
-----	---	--

Navodi tuženog

1.)	<p>Citirati navode koje je tuženi iznio u odgovoru na tužbu i tokom postupka. Navesti sažetak odgovora koji prema sljedećem redoslijedu sadrži:</p> <ul style="list-style-type: none">- Izjavu o stavu tuženog o dopuštenosti tužbe i osnovanosti tužbenog zahtjeva- Procesne prigovore i činjenične navode na kojima se ti prigovori zasnivaju; materijalno-pravne prigovore i činjenične navode na kojima se ti prigovori zasnivaju- Činjenične navode u pogledu merituma tužbenog zahtjeva, razdvajajući ih na činjenice koje tuženi ne osporava, činjenice koje su sporne i nove činjenice	<p>Ako su se navodi mijenjali u toku postupka, potrebno je navesti samo posljednju verziju.</p> <p>Svi formalni/procesni navodi se moraju navesti prije činjenica koje se odnose na meritum tužbenog zahtjeva.</p> <p>Pravni stav tuženog nije obavezujući.</p>
-----	--	---

	<p>koje iznosi tuženi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pravni stav tuženog - Ostala sredstva odbrane tuženog - Navesti jasan prijedlog tuženog u vezi odluke po tužbenom zahtjevu. 	
2.)	Ukoliko je neophodno, sažeto navesti izjašnjenje tužitelja na prigovore i nove činjenične navode tuženog.	Samo ako se ovo izjašnjenje zbog nelogičnosti ne može iznijeti u sažetku tužbe (pod 1).
Označavanje navoda i zahtjeva iz protivtužbe		
1.)	Navesti sažetak navoda koje je tuženi iznio u protivtužbi i protivtužbene zahtjeve (na isti način kao i tužbu).	<p>Relevantne su one činjenice koje proizvode određene posljedice u pogledu zahtjeva stranaka u skladu sa odredbama materijalnog prava.</p> <p>Pravni stav tuženog nije obavezujući</p> <p>Ako su se navodi i zahtjevi mijenjali u toku postupka, potrebno je navesti samo posljednju verziju.</p> <p>Svi zahtjevi trebaju biti opisani precizno i jasno, tako da se njihova valjanost i objektivnost mogu provjeriti bez ikakvih poteškoća.</p> <p>Ako je potrebno da se osigura jasnoća protivtužbenog zahtjeva kao i izreke presude, dozvoljeno je preformulisati protivtužbeni zahtjev, pod uslovom da se time ne mijenja njegovo značenje i suština.</p>

	Odluka o procesnim prigovorima	
1.)	Obrazložiti odluku o neosnovanosti procesnih prigovora - ukoliko ih parnične stranke izjavljuju (npr. prigovor nenadležnosti suda, prigovor neurednosti tužbe, prigovor litispedencije, prigovor res iudicata itd.)	Potrebno jasno obrazložiti odluku zašto sud nije prihvatio procesne prigovore, pozivajući se na materijalne propise. (Nekad je i za donošenje ovakve odluke potrebno izvesti dokaze, pa se u tom slučaju ova odluka može obrazložiti nakon navođenja koji su dokazi izvedeni).

Navođenje nespornih činjenica		
1.)	<p>Navesti sve relevantne činjenice, koje je istakla bilo koja od strana, a koje među njima nisu sporne.</p>	<p>Relevantne su one činjenice koje proizvode određene posljedice u pogledu zahtjeva u skladu sa odredbama materijalnog prava.</p> <p>Nesporne su one činjenice koje su relevantne za donošenje pravilne odluke, a ne moraju se dokazivati.</p> <p>Navesti ih hronološki.</p> <p>Na ovaj način odluka postaje razumljivija čitaocu i jasnije je šta je sudija odlučio i zašto.</p> <p>Tek nakon identifikacije svih relevantnih nespornih činjenica, identifikovati činjenice, koje je navela bilo koja od strana, relevantne za odluku, ali sporne. Te se činjenice navode u obrazloženju u narednom stavu. Jedino će za te činjenice biti potrebno odlučiti da li su za njih potrebni dodatni dokazi prije donošenja odluke.</p>
Navođenje spornih činjenica i pravnih stavova tužitelja i tuženog		
	Navesti sve relevantne činjenice, koje je istakla bilo koja od	Relevantne su one činjenice koje proizvode određene posljedice u pogledu zahtjeva stranaka u skladu sa odredbama materijalnog prava.

1.)	<p>strana, koje su među njima sporne.</p> <p>Ukoliko je sporna primjena materijalnog prava, navesti pravne stavove tužitelja i tuženog.</p>	<p>Pravni stavovi stranaka ne obavezuju sud.</p>
Identifikovati i ocijeniti dokaze o spornim i relevantnim činjenicama		
1.)	<p>Pobrojati sve dokaze koje su stranke izvele na glavnoj raspravi radi utvrđenja pravno relevantnih spornih činjenica.</p>	
2.)	<p>Navesti koji dokazni prijedlozi su odbijeni i obrazložiti zbog čega.</p>	

<p>3.)</p>	<p>Ocijeniti sve dokaze i njihov značaj savjesno i pažljivo.</p> <p>Navesti i konkretan i jasan stav o tome:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zašto je sud povjerovao pojedinim dokazima; - Koje su činjenice njima utvrđene; - Kojim dokazima nije povjerovao i iz kojeg razloga; i - Koje činjenice zbog toga nisu dokazane 	<p>Ocijeniti svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno, u skladu sa članom 8. ZPP.</p> <p>Neprihvatljivo je koristiti uopštene formulacije. Sud mora objasniti konkretne razloge zbog kojih je došao do određenih zaključaka. Na primjer, ako više dokaza potvrđuje istu odlučnu činjenicu, sud ih može obraditi zajedno, ali mora precizirati zašto je poklonio vjeru svim tim dokazima zajedno.</p> <p>Iskazi svjedoka i nalazi vještaka se moraju cijeliti u svjetlu činjenica koje proizilaze iz dokumenata koji su sadržani u spisu.</p> <p>Obrazložiti nalaze konkretnim, objektivnim i logičnim razlozima da bi se moglo provjeriti imaju li iznesena stanovišta u obrazloženju presude činjeničnu i pravnu osnovu u stanju sadržaja spisa.</p> <p>Nije dozvoljeno puko pozivanje na mišljenje vještaka i njegove nalaze. Potrebno je također ocijeniti određene primjedbe stranaka, te ukazati na činjenice iz kojih proizlazi osnovanost ili neosnovanost tih primjedbi.</p> <p>Provjeriti da li su dokazi koji su korišteni/citirani u obrazloženju zapravo neophodni za donošenje odluke.</p>

Pravno obrazloženje presude		
Odluka o materijalno pravnim prigovorima		
1.)	Odlučiti o materijalno-pravnim prigovorima	<p>Jasno i pravilno odlučiti o materijalno-pravnim prigovorima koje tuženi iznese na raspravi i to konkretno o prigovorima koji se odnose na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zastarjelost potraživanja - Nedostatak aktivne i pasivne legitimacije <p>Ako sudija odlučuje o sporu po osnovu najlikvidnijeg prigovora tuženog, nije neophodno odlučivati o ostalim prigovorima tuženog</p>
Odluka o osnovanosti tužbenog zahtjeva		
1.)	<p>Precizno navesti materijalno-pravne propise koji se primjenjuju prilikom donošenja odluke o tužbenom zahtjevu, pozivanjem na sve zakonske odredbe koje priznaju ono pravo koje je predmet tužbenog zahtjeva prema sljedećem redoslijedu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakonske odredbe koje najuvjerljivije potvrđuju to pravo - Sve ostale primjenjive zakonske odredbe - Sudsku praksu 	<p>Pravilno i potpuno navesti sve zakone i propise koji su primijenjeni, navodeći i broj glasila i godinu njihove objave.</p> <p>Obrazložiti zašto su ispunjeni zakonski razlozi iz odredbe koja je najuvjerljivija u konkretnom predmetu.</p> <p>Za ostale primjenjive zakonske odredbe dovoljan je kratki komentar. Vezano za primjenjivu sudsku praksu, potrebno je navesti detalje i izvore.</p>
2.)	Jasno i precizno navesti obrazloženu odluku o zateznoj kamati i troškovima postupka i sve ostale troškove	<p>Objasniti zašto su određeni troškovi, zatezne kamate dosuđeni ili nisu dosuđeni. Navesti ukupan iznos tih troškova.</p>

--

Odluka o prijedlozima stranaka istaknutim u toku postupka i odluke kojim se upravlja parnicom

1)	Jasno i precizno navesti i obrazložiti sve odluke donesene po prijedlogu stranaka u toku postupka kao i odluke koje su donesene u toku postupka a kojima sud upravlja parnicom.	Jasno obrazložiti sve odluke pozivajući se na materijalne propise a koje su donesene u toku postupka kao npr. <ul style="list-style-type: none">- odluka kojom je usvojen prijedlog za povrat parnice u prijašnje stanje,- odluka o visini spora,- odluka kojom se ne dozvoljava raspravljanje po protivtužbi i sl.
----	---	--

4. Korak - Pouka o pravnom lijeku

2)	Navesti tačnu i jasnu pouku o mogućnosti podnošenja pravnog lijeka, kome i u kojem roku.	Potrebno je pažljivo provjeriti pouku, jer ako sud navede pogrešnu pouku o roku za podnošenje žalbe, stranka ne bi mogla snositi štetne posljedice i svaka takva žalba se treba prihvatiti kao da je podnesena na vrijeme. (Postoji suprotan stav Vrhovnog suda FBiH, broj Rev 627128/17)
----	--	--

5. Korak - Provjeriti jezik presude

1)	Provjeriti da li su formulacije jasne, sažete, smislene i u skladu sa važećim pravopisnim pravilima.	<p>Koristiti pravnu terminologiju, izbjegavati strane riječi ili riječi koje nisu usvojene u redovnoj upotrebi u sudu.</p> <p>Izražavanje mora odgovarati ugledu suda.</p> <p>Rečenice trebaju biti jasne, nedvosmislene i potpune. Preduge rečenice treba izbjegavati. Jedna rečenica treba sadržavati jednu tvrdnju.</p> <p>Pravni jezik treba prilagoditi prosječnoj osobi, kako bi se osiguralo da strane mogu pratiti obrazloženje i shvatiti i kompleksniju argumentaciju.</p> <p>Možete također navesti objašnjenje određenih pravnih termina u posebnoj rečenici. Pravni termin koji se koristi po prvi put navedite u kurzivu kako bi istakli važnost te riječi.</p>
2)	Odluka mora biti jasna i razumljiva.	
3)	Tekst mora biti jednostavno pregledan. Na primjer, koristiti odvojene pasuse za različite navode. Poželjno bi bilo ispred staviti naslov koji će ukazivati na sadržaj sljedećeg pasusa. Izbjegavati duge pasuse u kojima se govori o više različitih stvari.	<p>U svakom pasusu treba biti iznesena kraća rasprava koja ima uvod, rasplet i zaključak, ograničena na samo jednu stvar. Nemojte obrađivati dva ili više različitih navoda u istom pasusu.</p> <p>Ako su pasusi duži od [8] redova, provjerite da li ih je moguće skratiti ili podijeliti na više posebnih cjelina.</p>

4)	Presuda treba da sadrži samo potpune misli, tako da čitaocu ne preostane ništa da podrazumijeva, pretpostavlja ili nagađa.	
5)	Provjeriti da li su stranke pravilno rodno označene.	
6)	Posljednja pažljiva kritička provjera/čitanje presude da se osigura da je dobro napisana, preispita korištena argumentacija, isprave sve nejasne ili dvosmislene formulacije, pravopisne, slovne i druge tehničke greške.	NB. Osim stranaka, nakon proteka dužeg vremena, presude čitaju i druge osobe u raznim situacijama: na primjer prilikom uvida u odluku koju je stranka priložila kao dokaz za određenu tvrdnju u pokrenutom sudskom postupku. Također, sudski pripravnici, stručni saradnici i sudije bez iskustva, čitajući presude, vježbaju vještinu pisanja otppravka sudske odluke pa im one trebaju biti uzor u svakom pogledu.